

Protokoll for studier av atferd hos ulv ved hjelp av viltkamera og nærhetsteknologi

Bakgrunn

Mange uttrykker bekymring over at ulver mister sin naturlige skyhet, og frykter at dette kan utgjøre en risiko for mennesker og dyr. Det er derfor et behov for å samle inn objektive data på ulvers bruk av områder nær gårder og annen bebyggelse. Kanskje kan bruk av viltkamera utvikles som et verktøy til bruk i områder der nærgående ulv gjør folk utrygge for å vurdere atferden til ulver nær bebyggelse.

Miljødirektoratet har gjennomført forvaltningsmerking av ulv med GPS-sendere i Slettåsreviret. Ulvene ble merket med GPS-halsbånd som har nærhetssensor. Dette muliggjør detaljstudier av ulvens bevegelsesmønster nær bebyggelse, og vil kunne gi oss kunnskap om hvor effektive viltkameraene er til å overvåke ulvers atferd nær bebyggelse. Nærhetssensor-teknologien fungerer slik at utplasserte nærhetssendere sender ut et svakt UHF-signal. Når ulvene kommer innom firehundre meter fra nærhetssenderen skal ulvenes GPS-halsbånd starte hyppig posisjonering (1 posisjon per minutt) så lenge den er innenfor rekkevidden av senderen. Vi får dermed et «GPS-spor» over ulvens bevegelser som kan brukes i analyser av ulvens atferd nær mennesker. I tillegg vil «GPS-spor» brukes til å vurdere viltkameraenes egnethet som metode for å studere nærgående ulv.

I samarbeid med Trysil fellesforening for jakt og fiske plasseres 50 nærhetssendere ut i deler av Slettåsreviret der man lokalt mener ulvene ofte er nære hus. Innenfor dette området settes 25 viltkamera rundt hus. Nærhetssenderne på ulvene vil i første omgang være funksjonelle i perioden 15.2 – 1.4.2017. Hvis sendere og ulver fortsatt er i drift etter 1.4.2017 er målsettingen er å ha flere perioder i løpet av 2017. Dato for disse periodene vil bestemmes i samråd mellom NINA, Trysil fellesforening og Miljødirektoratet.

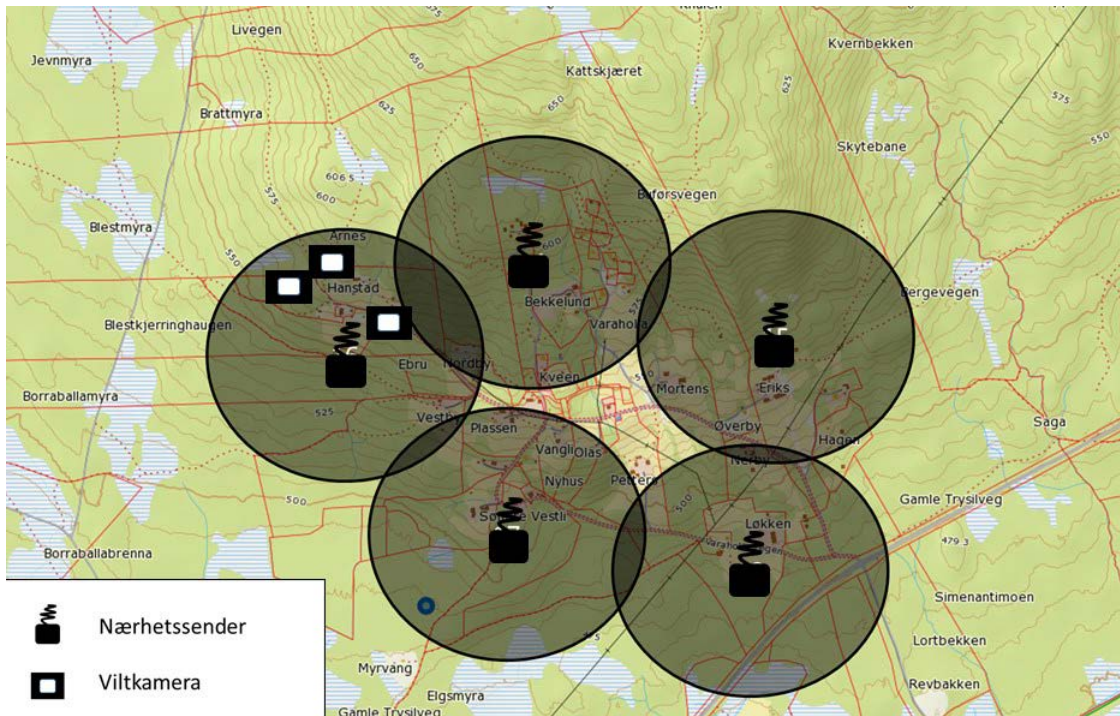
Prosjektet er et samarbeid mellom NINA og Norges jeger- og fiskerforbund, der personell fra NJFF gjør alt feltarbeid, og NINA har ansvaret for analyser og rapportering. Prosjektet er finansiert av Miljødirektoratet. Nedenfor skisserer vi prosedyrene utplassering av viltkamera og nærhetssendere på en standardisert måte.

Oppsett av nærhetssendere og viltkamera

På møte med Trysil fellesforening for jakt og fiske identifiserte vi områder innenfor Slettåsreviret der man lokalt mente ulvene tradisjonelt har vært mest nærgående. I disse områdene settes det ut nærhetssendere. SENDERNE SKRUS OPP 3-400 METER UNNA HUS, OG SPRES RUNDT I GRENDA BASERT PÅ LOKAL ERFARING AV HVOR ULVENE OFTEST GÅR. DE BØR IKKE STÅ NÆRMERE ENN 800 M FRA HVERANDRE. NEDENFOR ER ET EKSEMPEL PÅ EN MULIG UTPLOSSERING AV NÆRHETSSENDERE OG VILTKAMERA.

Senderne settes opp på et tre 1,5-2 meter over bakken. Husk å skru på antenne og fjerne magnet på siden av senderen. Kartkoordinat (UTM posisjon) og sendernummer noteres, og sendes til koordinator hos Trysil fellesforening for jakt og fiske, Dag Arne Berget, tlf. 91540558, post@trysil-fellesforening.no.

Innenfor de valgte områdene med nærhetssendere velges 8-9 hus/gårder der det settes 2 til 4 viltkamera på skogsbilveier, private veier og andre sannsynlige ferdselsårer for ulvene inn mot husene. Kameraene settes maks 200 fra husene, og skal stå oppe i minst 2 måneder før de flyttes til nytt hus i område. Kamera merkes, og grunneiers tillatelse innhentes på vanlig måte. Det er viktig at det kun velges ut hus som dekkes av nærhetssendere. Offentlig vei skal ikke overvåkes av kamera.

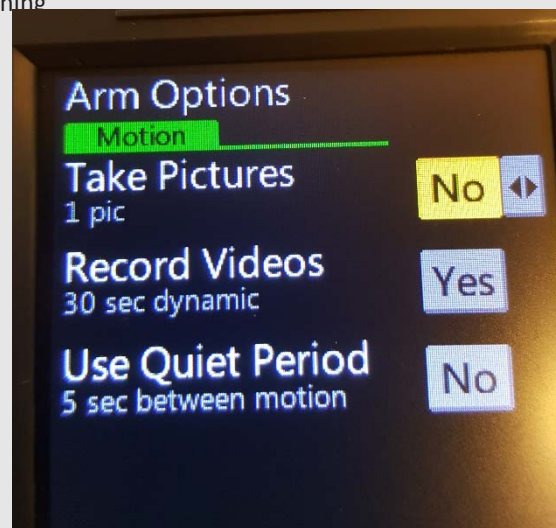
Figur 1. Eksempel på utplassering av nærhetssendere og viltkamera. Grå sirkel angir 400 m radius sektor som dekkes av nærhetssensor. Viltkameraene kan roteres annenhver måned til nye hus i området.

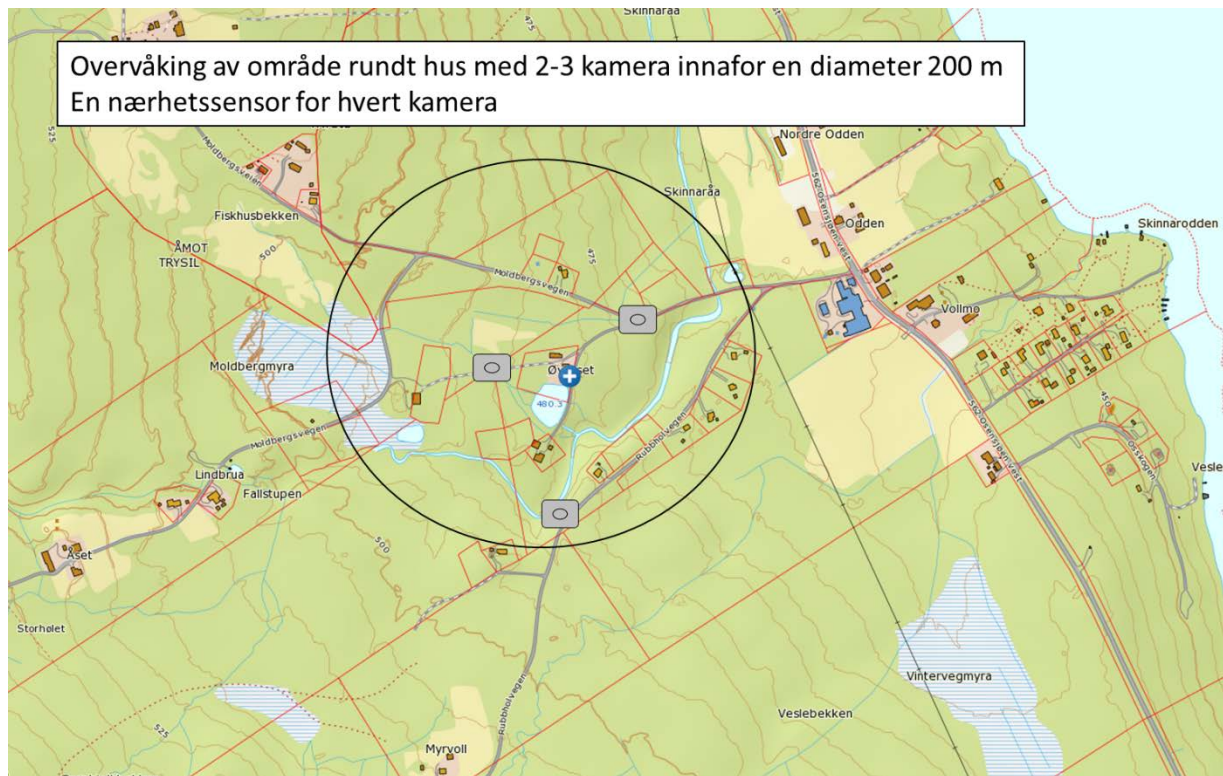
Informasjon til publikum

NINA er ansvarlig for å lage kart over alle registrerte GPS-spor som viser ulvens detaljerte bevegelser nær bebyggelse. Kartene med GPS-spor der hus anonymiseres (personvern hensyn) og videoer publiseres på Trysil fellesforening for jakt og fiske sine nettsider fortløpende.

Huskeliste for oppsett av viltkamera som tar video

- 2-3 kamera settes opp innenfor 200 m fra aktuelt hus
- Husk grunneiers tillatelse
- Merk UTM koordinat for punktet med GPS
- Skru opp beskyttelsesboksen 70 cm over bakken, 2 meter fra forventet passeringpunkt og 90 grader på forventet fartsretning
- Sjekk dato og klokkeslett (vintertid hele året)
- Husk plakat
- Trykk på «arm camera»
- Velg «No» på «Take pictures»
- Velg «YES» på «Record video»
- Velg «No» på «Quitet period»
- Velg «Arm»
- Lås kamera med lås
- Send koordinat til koordinator hos Trysil fellesforening for jakt og fiske

Figur 2. Eksempel på tenkt utplassering av 2-3 viltkamera innafor 200 m radius fra hus.

Kontaktinformasjon

Kontaktperson Trysil Fellesforening for Jakt og Fiske, Dag Arne Berget, tlf. 91540558, post@trysil-fellesforening.no.

Kontaktperson NJFF Hedmark, Mari Evensen, 97467070, mari.evensen@njff.no

Kontaktperson NINA er John Odden, 91897175, john.odden@nina.no